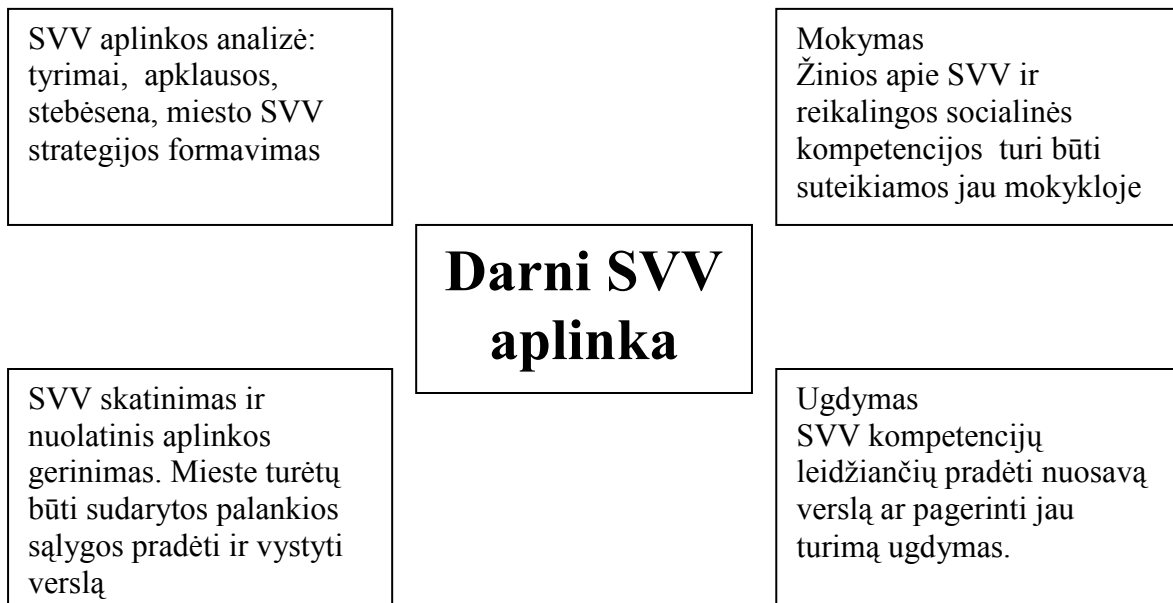

Kokie yra pagrindiniai SVV aplinką įtakoiantys veiksniai? (miesto ribose)

2003 metais Klaipėdoje yra atliktas verslo aplinkos tyrimas „**Verslo sąlygų tobulinimo strateginės savivaldos sistemos kūrimas**“ (<http://verslas.vakarai.lt/blog/article/verslo-salygu-tobulinimo-strategines-savivaldos-sistemos-kurimas>). Vadovaujantis šiuo tyrimu, Klaipėdos verslo bendruomenė kartu su miesto mokslo atstovais pasiūlė žemiau pateiktas SVV skatinimo priemones. Šios priemonės buvo suderintos su Klaipėdos miesto savivaldybės administracija ir įtrauktos į **Klaipėdos miesto 2012 metų SVV skatinimo priemonių planą**. Šių priemonių įtraukimą patvirtino ir Klaipėdos miesto meras (2011 lapkričio 29 d. raštas Nr. (4.77.)-R2-3997), **tačiau 2011 m. gruodžio 6 d. administracijos vadovo liepimu šios priemonės buvo išbrauktos**. Verslo ir mokslo bendruomenė teigia, kad likusios priemonės tiesiogiai neskatina verslumo ir negali garantuoti darnios miesto ekonominės plėtros.

PASIŪLYTOS PRIEMONĖS

1. Priemonė 01.04. Aukštesnių klasių moksleivių verslumo skatinimas
2. Priemonė 01.05. Jaunų verslininkų rėmimas, skiriant finansavimą verslo pradžiai (amžius 18-29 metai)
3. Priemonė 01.06. Verslo inkubatorius
4. Priemonė 01.07. Klaipėdos miesto verslo aplinkos ir atskirų verslo šakų galimybių tyrimas ir siūlymai SVV programai
5. Priemonė 01.08. Informacijos apie SVV aplinką Klaipėdos mieste viešinimas, verslininko vardo įvaizdžio gerinimas

Priemonių aprašymas:

01.04. „Aukštesnių klasių moksleivių verslumo skatinimas“

Norint plėtoti verslą svarbiausia, kad būtų žmonių, norinčių ir galinčių kurti idėjas ir jas įgyvendinti, tad būtina jaunas žmones to mokyti ir tam ruošti. Reikalinga nuosekli ir patikrinta sistema, todėl siūlomos priemonės yra taikomos vakarų Europos šalyse, JAV, Japonijoje ir daugelyje kitų šalių. Finansinės sąnaudos nėra itin didelės, o tikėtinas rezultatas reikšmingas (sukurti žmogiškojo išteklių bazę). Mokymo būdas yra rekomenduojamas Europos komisijos. Galimybė steigti MMB – mokomąją moksleivių bendrovę, puiki galimybė mokytis kurti verslą, jį vystyti, tačiau tam reikalinga sistema ir suprantama tam reikalingas finansavimas.

I. 24 val verslumo stovyklos, du kartus per metus (80 moksleivių). (150 Lt vienam vaikui viso 12 000Lt)

Verslumo stovykla. Pagrindinis stovyklos tikslas yra ugdyti mokinių verslumą, juos parengiant ir skatinant dalyvauti mokomosios mokinių bendrovės (MMB) programoje. MMB programa yra Europos komisijos rekomenduojama verslumo ugdymo programa (komunikatas). Pasirinktas stovyklos formatas – 24 val. stovykla (atvykimas pirmą renginio dieną per pietus, išvykimas antrą renginio dieną per pietus) leidžia efektyviausiai panaudoti lėšas surengiant intensyvius mokymus. Pagrindinė tikslinė renginio grupė – Klaipėdos miesto bendrojo lavinimo ir profesinių mokyklų 10-12 klasių mokiniai. Ne mažiau svarbu į šį renginį įtraukti ir Klaipėdos m. mokytojus, taip suteikiant jiems galimybę tobulėti, nes vėliau jie efektyviai gali ruošti moksleivius savo mokyklose ir taip kuriama verslumo ugdymo sistema. Renginio turinys – verslo situacijų nagrinėjimas, verslo planų kūrimas, susitikimai su sėkmingais verslininkais. Moksleiviai, padedami verslo atstovų, kuria idėjas, jas pristato, diskutuoja apie įgyvendinimo būdus, vėliau gali jas realiai įgyvendinti. Viskas vyksta labai intensyviai, tad moksleivių įtraukimas labai efektyvus. Svarbu ir tai, kad stovyklos metus, verslininkai praktiškai komentuoja situacijas „globoja“ moksleivių grupę – jų partnerystė persikelia į būsimas veiklas, atsiranda betarpiškas potencialaus būsimo ir esamo verslininko partnerystė.

Biudžetas. 150 Lt vienam dalyviui (įeina nakvynė, maitinimas, mokomoji medžiaga, salių ir įrangos nuoma, lektoriai ir kt.). Iš viso 80 dalyvių (70 mokinių ir 10 mokytojų), bendra suma 12000 Lt.

II. MMB mugė 2 dienų turnyras (apie 100 moksleivių – dalyvių ir dar apie 100 moksleivių - svečių). (200 Lt žmogui viso 20 000Lt)

MMB – efektyvi verslumo ugdymo mokykloje programa. Mugė suteikia galimybę peržvelgti pasiekimus, sudaro efektyvias papildomo mokinių verslumo ugdymo galimybes (tokias kaip viešas kalbėjimas, pardavimų technologijos, pristatymų ruošimas).

MMB mugė yra geriausios mokinių bendrovės konkursas. Šio konkurso metu, pirmą konkurso dieną mokiniai paruošia savo verslo pristatymo stendą, atsako į vertinimo komisijos klausimus. Antrą dieną vyksta „verslo konferencija“ – mokiniai parengia prezentacijas ir ataskaitas. Vertinimo komisiją sudaro verslo atstovai, verslumo ugdymo ekspertai, iš anksto žinoma vertinimo sistema.

Mugės metu dalyviai pateikia savo idėjas ir sukurtus produktus, pristato savo pardavimus, dalijasi patirtimi, stebi kitų dalyvių idėjas, veiklą, atsiranda tolimesnis bendradarbiavimas, ugdomas pasitikėjimas ir drąsa. Verslininkai, pataria, padiskutoja, kai kurie gali toliau konsultuoti arba padėti įgyvendinti vykusias idėjas, kas iš kart turi potencialą išaugti į platesnę veiklą.

Dalyviai. Klaipėdos miesto MMB mugėje dalyvaus apie 20 MMB, daugiau kaip 100 mokinių ir mokytojų, plus dar apie 100 moksleivių – stebėtojų, kurie vėliau gali įsijungti į šią veiklą.

Biudžetas. 2000 Lt vienam dalyviui (maitinimas, salės, įranga, mokomoji medžiaga, stendai ir t.t.)

III. MMB turnyrai užsienyje (10 moksleivių) (2000 Lt vienam viso 20 000Lt)

Kadangi daugelis šalių naudoja MMB metodiką jau seniai, tai labai populiariu organizuoti tarptautines MMB muges – konkursus, kuriuose sėkmingiausios idėjos varžosi tarpusavyje.

Dalyvavimas tarptautiniuose renginiuose įgalina mokiniams ir mokytojams pasisemti geriausios praktikos pavyzdžių, užmegzti ryšius su kitų šalių mokiniais, mokytojais, mokyklomis. Ta partnerystė gali įgalinti tolimesnę partnerystę, net finansavimą (tokia partnerystė jau buvo tarp Norvegijos mokyklų ir Klaipėdos miesto mokyklų, bet nesant net minimalaus finansavimo labai sunku plėtoti partnerystę). Pasirengimas tokiam renginiui turi labai didelį edukacinį užtaisą – mokiniai turi permastyti savo verslo projektus, jų perspektyvas, išmokti tinkamai pristatyti. Galimybė sudalyvauti tarptautiniame renginyje taip pat yra labai stiprus motyvas, labai skatinantis mokinių dalyvavimą verslumo ugdymo programose. Tokius projektus Lietuvoje kol kas finansuoja Lietuvos Junior achievement ir kartais patenka ir Klaipėdos moksleiviai, bet gana retai. Viename iš tokių renginių Latvijoje, Klaipėdos miesto moksleiviai tapo geriausio verslo konkurso laimėtojais, bet kuomet nėra finansavimo nėra galimybės geriausias idėjas pateikti plačiau. Moksleiviai sudalyvavę tokiose turnyruose įgauna pasitikėjimo, suvokimo ir tikrai tampa potencialiais verslo kūrėjais ateityje. Svarbu tose turnyruose sudalyvaut ir aktyviausiems mokytojams, nes jiems tai yra mokymasis ir galimybė ateityje efektyviau ugdyti kitus moksleivius.

Finansavimas labai priklauso, kur konkrečiais metais vyksta tarptautinis konkursas, todėl galimas moksleivių skaičiaus kitimas.

IV. Nuolatinės pardavimo vietos sukūrimas.

Moksleiviai kuria idėjas, produktus, įkuria MMB, bet susiduria su nuolatinė problema – kur realizuoti savo produktus, patikrinti savo verslo idėjas. Vien mokykla tampa per maža rinka, internetas irgi ne visada palanki rinka. Daugelis šalių įkuria nuolatinės prekybos vietas, prekybos centruose, kino teatruose ir panašiai – svarbiausia, kad tai būtų aktyvi lankytojų vieta („neužkampis“). Per ilgą laiką tai tampa jaunųjų verslininkų traukos tašku, moksleiviai ten darbuojasi po pamokų, savaitgaliais, apie jų produkciją žino žmonės, moksleivius ten konsultuoja rinkodaros specialistai, verslininkai. Verslininkų komisija sprendžia kokia produkcija ten pateks ir kaip pasirengę moksleiviai ten gali realizuoti savo produkciją.

Per metus galima įtraukti apie 100 moksleivių.

Finansavimas labai priklauso nuo vietos ir rinkos kainų.

V. Rinkodara ir populiarinimas.

Jaunus žmones sunku atitraukti nuo jiems įprastos veiklos. Norint įtraukti į MMB veiklą, taip pat informuoti tėvus reikalinga (ypač pradžioje) rinkodara ir populiarinimas. Papildomai rengiami konkursai, nuolat veikiamas internetinis puslapis, interviu ir panašiai. ...

01.05. „Jaunų verslininkų rėmimas, skiriant finansavimą verslo pradžiai (amžius 18-29 metai)“

Ilgametė Vilniaus miesto savivaldybės praktika parodė, kad skatinant jaunimo verslumą didelę įtaką turi jaunimo, pradedančio verslą, rėmimas finansiškai (verslo pradžios finansavimas). Vilniaus savivaldybei išbandžius įvairius jaunimo verslumo skatinimo ir rėmimo būdus, prieita prie išvados, kad savivaldybei apsijungus su visuomeninėmis jaunimo verslumą skatinančiomis organizacijomis, kurios organizuoja verslumo konkursus, o

savivaldybė nugalėtojus apdovanoja suteikdama verslo pradžios finansavimą, yra pats pigiausias ir efektyviausias jaunojo verslininko skatinimo būdas.

Vilniaus savivaldybė nuo 2005 metų skiria finansavimą jaunimo verslo pradžiai ir kartu su jaunimo verslumą skatinančiomis organizacijomis skelbia verslumo konkursus. Pagal statistiką susidomėjusių šiuo konkursu dalyvių skaičius nuo **7.800** (2005 metais), užaugo iki **30.000** (2011 metais). Tiems, kuriems nepavyko gauti finansavimo, tačiau dalyvavo konkurse, buvo suteikta galimybė dalyvauti verslumą skatinančiuose mokymuose. Mokymų dalyviams buvo suteikta verslo pradžia aktualia informacija. Savo žiniomis ir patirtimi dalinosi žinomi verslininkai, vadovai, bei kitų verslo sričių specialistai. Nuo 2005 metų, Vilniaus savivaldybei remiant jaunųjų verslininkų idėjas, buvo įkurti **57** verslai. Tarp paremtų verslo idėjų buvo inovatyvių ir patentuojamų. Iš viso buvo sukurta **150** darbo vietų.

Savivaldybės finansavimo svarbą rodo ir tai, kad konkursas „Verslauk“ 2009 metais negavęs Vilniaus miesto savivaldybės finansavimo sulaukė vos **5.800** susidomėjusių dalyvių ir buvo įsteigtas tik **1** verslą. Tai puikiai atspindi savivaldybės indėlio svarbą steigiamų verslų skaičiui.

Klaipėdos savivaldybė 2011 metais jaunimo verslumo skatinimui skyrė **5.000** Lt. Iš viso buvo pateiktos **38** verslo idėjos. Apklausus verslumo mokymuose dalyvaujančius žmones, tačiau nepateikusius savo idėjų konkurso vertinimui, paaiškėjo, kad 5000 Lt suma neskaitina dalyvauti konkurse. Tuo pat metu Vilniaus miesto savivaldybė 2011 metais tam pačiam konkursui skyrė **200.000 Lt (10-čiai laimėtojų po 20.000 Lt)**. Iš viso buvo pateiktos 742 verslo idėjos.

Klaipėdoje yra pakankamai didelis jaunimo susidomėjimas pradėti verslą, tai rodo asociacijos „Mano miestas Klaipėda“ 2010 metais surengtas verslo konkursas, kurio metu registravosi 20 komandų. Į konkurso "Verslauk" 2011 Klaipėdoje organizuotus mokymus susirinkusių dalyvių skaičius, buvo iki 80 žmonių.

01.06. „Verslo inkubatorius“

Verslo inkubatorius - tai vienos apskrities, vienos ar kelių savivaldybių teritorijoje veikianti įstaiga, kuri inkubuojamiems ūkio subjektams lengvatinėmis sąlygomis nuomoja patalpas, techninę ir biuro įrangą, teikia verslo informacijos, konsultacijų, mokymo paslaugas. Verslo inkubavimo projektai padeda priimti lemiamus sprendimus dėl verslo įkūrimo ir ženkliai didina besisteigiančių įmonių skaičių. Verslo inkubatoriai mažina pradedančiojo verslo rizikos faktorių sudarydami galimybę kurtis naujiems verslo subjektams.

Verslo inkubavimas privalo būti orientuotas į regiono poreikius ir remti įmones, kurios savo veikla stipriną bendrą regiono ekonominę plėtrą. Todėl verslo inkubavimas neturėtų apsiriboti vien tik patalpų verslui suteikimu.

Verslo inkubavimo paslaugos Klaipėdoje privalo užtikrinti šiuos aspektus:

- Technologinio verslo steigimosi galimybę

Pradedantiesiems verslininkams būtina suteikti technologines priemones, leidžiančias gaminti produktų prototipus, projektuoti teikti aukštos pridėtinės vertės paslaugas. Taip pat svarbu užtikrinti tiesioginę komunikaciją su mokslo institucijomis siekiant sukurti inovatyvius produktus ir paslaugas.

- Mentorių tinklas

Inkubavimo paslaugas teikianti institucija, privalo turėti tiesioginius santykius su verslo įmonėmis. Nauji verslai neturėtų steigtis „tuščioje“ aplinkoje, inkubuojamos įmonės privalo turėti pastovų

kontaktą su jau egzistuojančiais, patyrusiais verslo subjektais, tam kad galėtų perimti patirtį ir lengviau surasti klientus.

- Užtikrintas paslaugų spektras

Inkubuojanti organizacija, privalo būti pasirengusi teikti visas, verslo pradžia būtinas konsultacines paslaugas, tam kad užtikrintų pradedančiojo verslo išsilaikymo rodikliu.

- Tarptautinė verslo bendradarbiavimo erdvė.

Inkubuojanti institucija privalo užtikrinti tarptautinę bendradarbiavimo erdvę. Vietinėje rinkoje veikiančios verslo institucijos, turi mažesnes veiklos galimybes ir mažesnę ekonominę naudą regionui. Inkubuojanti institucija privalo vykdyti tarptautinius projektus ir turėti partnerių tinklą, leisiančius užtikrinti pradedančiojo verslo plėtrą užsienio rinkose.

Įgyvendinant šias priemones prioritetą teikiamas jaunimo verslumo ugdymui, taip prisidedant prie Nacionalinės jaunimo verslumo ugdymo ir skatinimo 2008–2012 metų programos, kuri numato viešųjų verslo informavimo, konsultavimo, mokymo ir panašių paslaugų teikimą jaunimui, įgyvendinimo.

Šios priemonės įgyvendinamos, vadovaujantis Smulkiojo ir vidutiniojo verslo pramos įstatymo nuostatomis, pagal kurias valstybės parama, kurią sudaro ir viešųjų paslaugų verslui teikimas, skiriama tiek iš valstybės, tiek iš savivaldybių biudžetų ar savivaldybių pinigų fondo lėšų.

01.07. „Klaipėdos miesto verslo aplinkos ir atskirų verslo šakų galimybių tyrimas ir SVV programos parengimas“

Analizuojant verslo situaciją ar konkrečios verslo šakos padėtį rinkoje bei perspektyvas, svarbu atlikti verslo aplinkos tyrimus įvairiais aspektais bei pjūviais. Analizė leidžia įvertinti atskirų verslo darinių (SVV) bei šakų konkurencinę poziciją ir prognozuoti veiksnius galinčius nulemti konkrečios struktūros ar šakos plėtrą (strategiją) ateityje. Kadangi globali aplinka sukuria tiek problemų, tiek galimybių, todėl svarbų išsiaiškinti, kiek ES, Lietuvos ir Klaipėdos miesto verslo aplinka yra palanki bei harmonizuota konkrečių verslo šakų ar subrangų plėtrai, kokią įtaką ji turi konkurencingumo didinimui, kokios verslo aplinkos gerinimo priemonės gali būti taikomos, siekiant palankios bei subalansuotos aplinkos įvairioms verslo struktūroms kūrimo.

Tyrimo objektas – Klaipėdos miesto verslui aplinkos palankumo įvertinimas ir reitingavimas.

Tikslas – atskleisti esminius Klaipėdos miesto verslo aplinkos gerinimo aspektus ir išskirti 3-4 perspektyviausias smulkaus ir vidutinio verslo sektorius, atliekant jiems išsamią kompleksinę analizę.

Uždaviniai: 1 – apibendrinti skirtingo lygmens institucinės valdžios indėlių bei teikiamą įvairiems verslo dariniams paramą verslo aplinkai formuoti; 2 – įvertinti verslo aplinką Klaipėdos mieste; 3 – sudaryti smulkaus verslo aplinkos gerinimo priemonių planą.

Atliekant tyrimą analizuojamas Klaipėdos miesto investicinis klimatas, tie aplinkos veiksniai, kurie gali būti įtakojami vietos savivaldos, perspektyviausių ekonomikos sektorių konkurencingumas, palankios ir orientuotos į augimą investicinės aplinkos kūrimas, inovacijų taikymas, patentų skaičiaus didinimas, mokslo ir verslo santykių vystymas, įmonių registravimo procedūros (reikalavimas įstatinio kapitalo dydžiui, procedūrų skaičius ir joms sugaištamo laiko kiekis), darbo santykių reguliavimas, komercinės žemės plėtra, mokesčių sistema (mokesčių skaičius, mokesčių

dažnumas, administravimas, bendra mokesčių našta) ir finansinis sektorius, nuosavybės į nekilnojamą turtą registravimas, vietinių resursų galimybės ir kt. veiksniai. Šią tiriamąją veiklą planuojama vykdyti kasmet, tyrimo medžiaga publikuojama kasmetiniame leidinyje „Klaipėdos miesto verslo aplinkos žiniaraštis/20nn“ lietuvių (daižestas anglų kalba) kalba (tiražas 500 vnt.). 2012 metais į atliekamą tyrimą numatoma įtraukti specifinę temą – „Didžiųjų prekybos centrų strateginio poveikio SVV ir miesto vystymuisi vertinimas“

*Ši priemonė įgyvendinama, vadovaujantis **Smulkiojo ir vidutiniojo verslo pramos įstatymo nuostatomis**, pagal kurias smulkiojo ir vidutiniojo verslo programų rengimas ir įgyvendinimas finansuojamas tiek iš valstybės, tiek iš savivaldybių biudžetų ar savivaldybių pinigų fondo lėšų.*

01.08. „Informacijos apie SVV aplinką Klaipėdos mieste viešinimas, verslininko vardo įvaizdžio gerinimas“

Klaipėdoje kaip ir visoje Lietuvoje šiuo metu labai didelė bedarbystė ir darbingo amžiaus žmonių migracija iš šalies. Pagal ekonomines prognozes ši padėtis artimiausiu metu nežada keistis, gali net blogėti. Vienintelė išeitis didinat Klaipėdiečių užimtumą ir mažinant migracija yra smulkaus verslo skatinimas mieste.

Lietuvoje šiuo metu galima surasti nemažai informacijos kaip įsteigti įmonę, kaip tvarkyti įmonės finansus, kokius reikia mokėti mokesčius, tačiau praktika rodo, kad nors ši informacija yra labai svarbi pradedantiems verslą, tačiau labai menkai įtakoja gyventojus užsiimti pačiu verslu.

Šiuo metu Klaipėdos mieste žemo verslumo lygį nulemia kelios pagrindinės priežastys:

- **Verslumo ugdymo vidurinio lavinimo mokyklose nebuvimas** (Pagal ES tyrimus Lietuva yra paskutinėje vietoje, pagal enterprenerystės diegimą į mokymo programą. Todėl labai svarbu viešinti gerus pavyzdžius susijusius su neformaliu enterprenerystės ugdymu vidurinio lavinimo mokyklose.)
- **Sėkmingų verslo idėjų jaunimo tarpe skatinimo nebuvimas** (Vilniaus ir Kauno savivaldybėse jau eilę metų yra skatinamas jaunimas užsiimti verslu. Kadangi skatinimas yra labai stipriai viešinamas, į verslumo konkursus yra pritraukiamas labiau pasirengęs užsiimti verslu jaunimas, tuo pačiu kyla konkurse dalyvaujančių verslo idėjų kokybė.)
- **Informacijos apie verslo aplinką ir verslo galimybes nebuvimas** (Klaipėdos mieste nėra atliekami smulkaus verslo aplinkos bei verslo pradžios sunkumų tyrimai. Smulkusis verslas nežino kokių paslaugų ar produktų trūksta Klaipėdos miestui. Taip pat nėra plačiai viešinami Klaipėdos savivaldybės viešieji pirkimai skirti smulkiajam verslui.)
- **Informacijos apie visus smulkiam verslui skirtus renginius (mokymus) viešinimo nepakankamumas** (nei Lietuvoje, nei tame tarpe Klaipėdoje nėra vieningos smulkiam verslui reikalingos informacijos viešinimo)
- **Klaipėdoje nėra viešinami geri smulkaus verslo pavyzdžiai skatinantys užsiimti smulkiuoju verslu** (Verslininko vardo įvaizdžio gerinimas yra vienas svarbiausių paskatų lygiuotis į smulkiuosius verslininkus bei patiems užsiimti smulkiuoju verslu.)

Šiuo metu Klaipėdoje reikalinga interneto svetainė kuri būtų orientuota į smulkųjį verslą, rinktų, kauptu ir kiekvieną dieną viešintu visą smulkiam verslui reikalingą informaciją. Taip pat reikalingi teminiai straipsniai spaudoje apie smulkųjį verslą, jo naudą miestui ir patiems miesto gyventojams. Taip pat reikalingos diskusijų laidos televizijoje, apie smulkųjį verslą, kurių metų būtų atsakoma į vis klausimus tiems kurie norėtų pradėti užsiimti nuosavu verslu.